

Lagrådsremiss

Undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 25 maj 2022

Tomas Eneroth

Pontus Söderström
(Infrastrukturdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät. Förslaget innebär att kommunala stadsnät kan bygga ut ett eget eller delägt bredbandsnät utanför det egna området under förutsättning att det sker inom geografisk närhet till bredbandsnätet i den egna kommunen och för att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Kommunala stadsnät ska få bedriva verksamhet i det utbyggda nätet på samma sätt som i bredbandsnätet i den egna kommunen.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2023.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag (2023:000) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service	6
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Bredbandsutbyggnaden i Sverige.....	7
4.1	Regeringens bredbandsmål.....	7
4.2	Täckningsgrad	8
5	Reglering av kommunal bredbandsverksamhet	8
5.1	Kommunala befogenheter och lokaliseringsprincipen	8
5.1.1	De allmänna kommunala befogenheterna	8
5.1.2	Lokaliseringsprincipen	9
5.1.3	Undantag från lokaliseringsprincipen.....	9
5.2	Konkurrens	10
5.2.1	Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.....	10
5.2.2	Skrivelse från Konkurrensverket.....	11
6	Ökad tillgång till digital infrastruktur	12
6.1	Undantag från lokaliseringsprincipen för att främja utbyggnaden av snabbt bredband	12
6.2	En ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät.....	14
7	Ändring i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.....	19
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	20
9	Konsekvenser.....	21
10	Författningskommentar.....	25
10.1	Förslaget till lag (2023:000) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät.....	25
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service	26
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad.....	27
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	28
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	29
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post.....	30

Bilaga 5	Promemorians lagförslag i nu aktuell del	31
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	32

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag (2023:000) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät,
2. lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag (2023:000) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Trots kravet i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) på anknytning till en kommuns område eller dess medlemmar, får en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2 eller 6 § i samma lag bygga ut ett eget eller delägt bredbandsnät inom kommunen till ett område utanför kommunen, om det görs

1. i geografisk närhet till det egna eller delägda bredbandsnätet inom kommunen, och

2. i syfte att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur.

Den juridiska personen får, trots det nämnda kravet i 2 kap. 1 § kommunallagen, bedriva verksamhet i den utbyggda delen av bredbandsnätet.

Med bredbandsnät avses i denna lag ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2023.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service

Härigenom föreskrivs¹ att 13 § lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

En offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.
Den berörda aktören ska besvara ett sådant meddelande så snart som möjligt.

Om en offentlig aktör bedömer att det är oskäligt betungande att fullgöra kraven enligt 10 §, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsredogörelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2023.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, i den ursprungliga lydelsen.

3 Ärendet och dess beredning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lämnade i november 2019 en hemställan till regeringen om ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunalt ägda stadsnät (I2019/02924). Därefter fick en sakkunnig utredare inom Infrastrukturdepartementet i uppdrag att föreslå ett undantag från lokaliseringsprincipen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) för bredbandsverksamhet (I2021/01028). Uppdraget redovisas i promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Regeringskansliet (I2021/03211). I denna lagrådsremiss behandlas promemorians förslag.

I Regeringskansliet har vidare promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post tagits fram. I promemorian lämnas bl.a. ett förslag till ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Enligt förslaget ska ett meddelande till en offentlig aktör om att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven besvaras så snart som möjligt. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag i nu aktuell del finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga i Regeringskansliet (I2020/03269). I denna lagrådsremiss behandlas de delar av promemorians förslag som avser ändringen i den nyss nämnda lagen. Beredningen av övriga förslag fortsätter i Regeringskansliet.

4 Bredbandsutbyggnaden i Sverige

4.1 Regeringens bredbandsmål

Regeringen har antagit en bredbandsstrategi för Sverige (N2016/08008). Strategin innehåller mål om tillgång till snabbt bredband och tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Bredbandsstrategin innehåller tre mål:

- Mål 1: År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- Mål 2: År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- Mål 3: År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Det långsiktiga målet om att alla ska ha tillgång till snabbt bredband 2025 innefattar i sin tur följande tre delmål:

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s.
- 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.

- 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 30 Mbit/s.

4.2 Täckningsgrad

Enligt rapporten PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2021 – En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige (PTS-ER-2022:19) hade 88 procent av alla hushåll och företag tillgång till bredband med en hastighet om 100 Mbit/s eller mer i oktober 2021. Detta innebär att bredbandsmålet om en tillgång på 95 procent till 2020 inte uppnåddes. I jämförelse med 2020 ökade tillgången med ca 2 procentenheter. Ökningstakten var lika stor som året dessförinnan.

I oktober 2021 hade ca 95,8 procent av alla hushåll och företag antingen tillgång till bredband med hastigheter om 1 Gbit/s eller en hastighet i den absoluta närheten av detta. Jämfört med 2020 ökade tillgången med ca 1,8 procentenheter, vilket var en något lägre ökningstakt jämfört med året dessförinnan.

I oktober 2021 hade totalt ca 92,8 procent av alla geografiska områden i Sverige där människor vanligtvis befinner sig tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet som uppfyller bredbandsmålet. Detta var en ökning med 0,2 procentenheter sedan 2020. Motsvarande ökning mellan 2019 och 2020 var ca 0,9 procentenheter.

5 Reglering av kommunal bredbandsverksamhet

5.1 Kommunala befogenheter och lokaliseringsprincipen

5.1.1 De allmänna kommunala befogenheterna

I 14 kap. 2 § regeringsformen anges att kommunerna sköter lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse på den kommunala självstyrelsens grund och att närmare bestämmelser om detta finns i lag. Bestämmelser om kommunernas och regionernas organisation och kompetensfördelning mellan olika organ finns framför allt i kommunallagen.

I 2 kap. 1 § kommunallagen anges att kommuner och regioner själva får ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. Bestämmelsen uttrycker kommuners och regioners allmänna befogenhet, dvs. åtgärder som en kommun eller region frivilligt kan åta sig utan något särskilt lagstöd.

I förarbetena till kommunallagen anges att det som avgör om en angelägenhet är av allmänt intresse är om det kan anses vara ett allmänt, samhälleligt och till det egna området knutet intresse att kommunen vidtar en åtgärd (prop. 2016/17:171 s. 299). Denna fråga får bedömas med utgångspunkt i om det är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att en kommun

befattar sig med angelägenheten. Om det kan anses vara ett allmänt intresse att en kommun har hand om en angelägenhet, får kommunen ha hand om den även om åtgärden bara kommer en mindre del av kommunens område eller ett mindre antal av medlemmarna direkt till godo. Kravet på allmänt intresse kan alltså inte bedömas enbart utifrån hur många medlemmar en åtgärd kommer till godo. Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen innebär dock ett principiellt förbud mot att ge understöd åt enskilda. Det finns undantag från detta förbud, t.ex. i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, i fortsättningen benämnd befogenhetslagen. Det bör framhållas att det kommunalrättsliga begreppet allmänt intresse inte är detsamma som motsvarande begrepp inom unionsrätten. Regeringen har dock bedömt att begreppen i stor utsträckning torde motsvara varandra och avse samma företeelse (prop. 2016/17:171 s. 299).

5.1.2 Lokaliseringsprincipen

Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen ger även uttryck för lokaliseringsprincipen. Den innebär att en åtgärd måste vara knuten till en kommuns eget område eller dess medlemmar för att åtgärden ska anses som en kommunal angelägenhet. En åtgärd som i och för sig kan anses vara av allmänt intresse måste alltså också ha en koppling till en kommuns område eller dess medlemmar för att ingå i en kommuns allmänna befogenhet. Denna princip är ytterst ett uttryck för landets indelning i kommuner och deras funktion av lokala självförvaltningsorgan och har från de moderna kommunernas bildande ansetts som en självklar princip (se t.ex. prop. 1948:140 s. 71–72).

Lokaliseringsprincipens krav på anknytning inriktar sig både på kommunmedlemmarna och kommunens geografiska område. En åtgärd kan alltså vara förenlig med lokaliseringsprincipen om den har anknytning till kommunens medlemmar utan att vara knuten till kommunens geografiska område. Det finns inget förbud mot att en kommun engagerar sig i t.ex. markinnehav eller anläggningar inom en annan kommuns område om det är nödvändigt för den egna kommunen. När domstolarna ska ta ställning till om ett agerande är förenligt med 2 kap. 1 § kommunallagen görs ofta en proportionalitetsbedömning där kostnaden för åtgärden vägs mot nyttan för kommunmedlemmarna (se rättsfallet RÅ 2006 ref. 81).

Även uppgifter som en kommun enligt lag får eller är skyldig att utföra ska bara utföras med anknytning till det egna området eller medlemmarna (se dock även 2 kap. 2 § kommunallagen om uppgifter som någon annan ska utföra). Det finns dock ett antal lagreglerade undantag från lokaliseringsprincipen.

5.1.3 Undantag från lokaliseringsprincipen

Befogenhetslagen

I 1 kap. 2 § befogenhetslagen anges att det krav på anknytning till kommunens eller regionens område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen inte gäller vid tillämpning av vissa bestämmelser i befogenhetslagen. Det framgår vidare att det vid tillämpningen av 2 kap.

1 § i befogenhetslagen om bidrag till byggande av väg och järnväg som staten ansvarar för, till byggande av järnväg som en region ansvarar för och till anläggande av statlig farled krävs särskilda skäl för undantag från kravet på anknytning.

Ellagen

För handel och produktion med el samt nätverksamhet finns undantag från lokaliseringsprincipen i 7 kap. 1 § ellagen (1997:857). Undantaget innebär att kommunala aktiebolag, föreningar och stiftelser utanför kommunens område får bedriva

- produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller
- nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

Undantagen i ellagen har sin bakgrund i förhållandena före avregleringen av elmarknaden då en mycket stor del av såväl handel med el som nätverksamhet bedrevs i kommunal regi (se prop. 1993/94:162 s. 122–129). Vid införandet av ellagen anförde regeringen att nätverksamhet utanför kommungränsen inte borde få bedrivas var som helst i landet utan att det borde finnas ett klart samband med företagets nätverksamhet i den egna kommunen. Syftet måste vara att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet genom att bilda rationella koncessionsområden. Företagets nätverksamhet utanför kommunen skulle därför ha geografisk närhet till den egna nätverksamheten inom kommunen. Detta innebar inte att koncessionsområdena måste direkt gränsa till varandra. Det borde dock inte vara tillåtet att etablera nätverksamhet i skilda delar av landet (prop. 1996/97:136 s. 167).

Fjärrvärmelagen

I 39 § fjärrvärmelagen (2008:263) finns det ett undantag från lokaliseringsprincipen som innebär att kommunala aktiebolag, föreningar och stiftelser får bedriva fjärrvärmeverksamhet utanför kommunen, om det görs i geografisk närhet till fjärrvärmeverksamheten inom kommunen och i syfte att uppnå en ändamålsenlig fjärrvärmeverksamhet.

När det gäller undantaget från lokaliseringsprincipen anförde regeringen vid lagens införande att området utanför kommunen inte måste gränsa till den egna kommunen. Bestämmelsen innebär dock inte att det är tillåtet för ett kommunalt företag att bedriva fjärrvärmeverksamhet i skilda delar av landet (prop. 2007/08:60 s. 96).

5.2 Konkurrens

5.2.1 Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

För företag som har en dominerande ställning på marknaden gäller enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen (2008:579) ett förbud mot att missbruka denna ställning. I konkurrenslagens mening avses med företag enligt 1 kap. 5 § i samma lag en fysisk eller juridisk person som driver verksamhet av

ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte till den del verksamheten består i myndighetsutövning.

För offentliga aktörer som bedriver s.k. säljverksamhet gäller därutöver enligt 3 kap. 27 § konkurrenslagen ett förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Med säljverksamhet avses verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte till den del verksamheten består i myndighetsutövning. Kommunal offentlig säljverksamhet som anses snedvrida eller hämma förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden kan förbjudas av domstol. En verksamhet kan dock inte förbjudas om den är förenlig med lag. Det innebär att verksamhet som bedrivs inom ramen för de kommunala befogenheterna inte kan förbjudas. Det är också möjligt att förbjuda särskilda förfaranden i en offentlig säljverksamhet, om förfarandet snedvrider eller hämmar konkurrensen. Förbud får dock inte meddelas för förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt. Ett exempel på ett förfarande som kan förbjudas är s.k. underprissättning.

Förbud mot verksamhet eller särskilda förfaranden sker efter talan av Konkurrensverket. Om Konkurrensverket för ett visst fall beslutar att inte väcka en talan om förbud enligt 3 kap. 27 § konkurrenslagen, får talan väckas av ett företag som berörs av förfarandet eller av verksamheten enligt 3 kap. 32 §.

5.2.2 Skrivelse från Konkurrensverket

I skrivelsen Kommunal kompetens på fiber- och bredbandsområdet (705/2021) anger Konkurrensverket bl.a. att verket i sin tillsynsverksamhet har observerat att det finns en oklarhet om var gränserna för den kommunala kompetensen går på fiber- och bredbandsområdet. Enligt Konkurrensverkets bedömning finns det en risk för att kommuner bedriver verksamhet inom området som ligger utanför den kommunala kompetensen. Betydelsen av oklarheter när det gäller den kommunala kompetensen kommer att öka om ett undantag införs när det gäller lokaliseringsprincipen. Enligt verket finns det därför ett behov av ett förtydligande av vilka verksamheter som kommuner får bedriva på fiber- och bredbandsområdet, för att uppnå bättre förutsättningar för konkurrens på berörda marknader. Enligt Konkurrensverket är det även, för det fall ett undantag från lokaliseringsprincipen införs för bredbandsverksamhet, viktigt att reglera undantaget på ett ändamålsenligt sätt. Verket anför att en liknande reglering som den för t.ex. el och fjärrvärme kan vara fördelaktig för att värna om konkurrensen på marknaden.

6 Ökad tillgång till digital infrastruktur

6.1 Undantag från lokaliseringsprincipen för att främja utbyggnaden av snabbt bredband

Regeringens förslag: Det ska införas ett undantag från lokaliseringsprincipen som innebär att en kommun kan bygga ut bredbandsnät utanför den egna kommunen.

Förslaget i promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Netnod* avstyrker förslaget och anser inte att förslaget är motiverat i dagsläget. Enligt *Netnod* behövs närmare klargöranden om vad som gäller för offentligt finansierad bredbandsutbyggnad. *Konkurrensverket*, *Post- och telestyrelsen* och flera privata aktörer, bl.a. *Svenskt Näringsliv* och *GlobalConnect*, anser att befogenheten på bredbandsområdet behöver förtydligas. *GlobalConnect* anser att den kommunala kompetensen på bredbandsområdet måste tydliggöras innan ett undantag införs. *Sveriges kommuner och Regioner* och *Stokab AB* framhåller däremot att den kommunala befogenheten på bredbandsområdet inte behöver regleras särskilt. *Region Halland* och *Regionssamverkan Sydsverige* anser att förslaget bör utredas ytterligare och remitteras på nytt.

Skälen för regeringens förslag

Det är motiverat att införa undantag från lokaliseringsprincipen

Behovet av goda uppkopplingsmöjligheter för hela landet är uppenbart. Detta har inte minst tydliggjorts av covid-19-pandemin. En god tillgänglighet till snabb uppkoppling i hela Sverige är viktigt för att det ska vara möjligt att bo, leva och verka i alla delar av landet.

Utbyggnaden av bredbandsnät når allt längre, och de områden som ännu saknar tillgång till bredband är i stor utsträckning glesbefolkade och svårtillgängliga. Enligt *Post- och telestyrelsen* har investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur minskat under senare år. Det är troligt att denna utveckling kommer att fortsätta.

Värdekedjan för produktion av bredbandstjänster består av olika förädlingsnivåer som leder fram till att bredbandstjänster kan erbjudas till slutkunderna, t.ex. internetabonnemang. Det handlar alltså om produktions- eller förädlingsstegen mellan den fysiska infrastrukturen och leveransen av slutkundstjänsterna.

Kommunala aktörer anlägger passiva nät, dvs. själva fibertråden som läggs ner i kanalisation i marken, men erbjuder även aktiva nät, sådana som möjliggör att signaler skickas genom fibernätet, och kommunikations- och tjänsteleverantörstjänster. Det innebär att kommunala aktörer är aktiva inom samtliga förädlingssteg.

I dagsläget är ungefär hälften av bredbandsnäten kommunalt ägda genom ett stort antal aktörer. Dessa aktörer kan emellertid, bortsett från kommunal samverkan, enligt lokaliseringsprincipen enbart agera inom

den egna kommunens område eller genom åtgärder som är till nytta för de egna medlemmarna. Detta förhållande kan utgöra hinder för att ansluta fastigheter inte bara utanför kommunen utan även inom kommunen.

En möjlighet att ansluta fastigheter på andra sidan kommungränsen kan innebära att möjligheten att ansluta fastigheter inom den egna kommunen ökar genom att antalet potentiella anslutningar ökar. Vidare kan den nuvarande regleringen vara ett hinder för en kostnadseffektiv utbyggnad genom att den nätägare vars nät ligger närmast en fastighet utan anslutning kan vara förhindrad att erbjuda en anslutning. I takt med att utbyggnad sker i allt mer glesbebyggda områden kan behovet av kostnadseffektiv utbyggnad, med eller utan offentligt stöd, antas öka. Det är därför motiverat att införa ett undantag från lokaliseringsprincipen som innebär att kommuner kan bygga ut bredbandsnät utanför det egna kommunområdet.

Kommunernas befogenhet att bygga bredbandsnät

Som utvecklas i promemorian finns det inte någon specifik reglering av de kommunala befogenheterna för bredbandsverksamhet, utan sådan verksamhet bedrivs med stöd av de allmänna befogenheterna i kommunallagen. Det finns därmed en osäkerhet i fråga om omfattningen av de kommunala befogenheterna på området och om på vilka nivåer i värdekedjan som kommuner har rätt att tillhandahålla tjänster. Denna bedömning delas av bl.a. *Konkurrensverket* och *Post- och telestyrelsen*. Myndigheterna och flera privata aktörer, bl.a. *Svenskt Näringsliv* och *GlobalConnect*, anser att befogenheten på bredbandsområdet behöver förtydligas. *Sveriges kommuner och Regioner* och *Stokab AB* framhåller däremot att någon sådan reglering inte behövs.

Trots den oklarhet som råder i befogenhetsfrågan finns det skäl att utgå ifrån att kommunerna har befogenhet att anlägga passiva nät. Det innebär att kommunerna, inom sitt område, har i vart fall en befogenhet att bygga ut bredbandsnät.

De allmänna befogenheterna ska i viss mån följa samhällsutvecklingen. Bedömningen av vad som omfattas av befogenheterna ska även ta hänsyn till lokala och regionala förutsättningar. Som *Sveriges Kommuner och Regioner* påpekar varierar levnadsvillkoren och förhållandena i övrigt mellan olika delar av landet, vilket innebär att kommuner och regioner kan ha olika befogenhet inom samma verksamhetsområde. Mot denna bakgrund, och i avsaknad av klagörande domstolspraxis, är det tillräckligt att i nuläget konstatera att kommunerna har befogenhet att bygga ut bredbandsnät. Kompletterande regler som fastställer gränserna för den kommunala befogenheten på området är alltså inte nödvändiga för att kunna lämna förslagen i denna lagrådsremiss, som tar sikte på målet att främja utbyggnad av snabba bredbandsnät.

Tillämpning av självkostnadsprincipen

Regeringen instämmer i promemorians bedömning att rättsläget, i avsaknad av klagörande praxis, måste betraktas som oklart när det gäller frågan om huruvida självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § kommunallagen ska tillämpas i kommunal bredbandsverksamhet. Ett eventuellt införande av lagstiftning på området kräver en översyn av hela den kommunala bredbandsverksamheten. Mot denna bakgrund bör det inte införas någon

reglering om självkostnadsprincipens tillämpning på bredbandsverksamhet inom ramen för detta lagstiftningsärende.

6.2 En ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät

Regeringens förslag: Ett kommunalt bolag, stiftelse eller förening ska få bygga ut ett eget eller delägt bredbandsnät inom kommunen till ett område utanför kommunen, om det görs i geografisk närhet till det egna eller delägda bredbandsnätet inom den egna kommunen och i syfte att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Med bredbandsnät ska avses ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Dessa aktörer ska också få bedriva verksamhet i det utbyggda nätet.

Förslaget i promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian klargörs frågan om befogenheten när verksamhet bedrivs i det utbyggda nätet i lagtexten.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Region Västernorrland*, *Västra Götalandsregionen*, *Svenska stadsnätsföreningen*, *Skellefteå kraft* och *Hela Sverige ska leva*, framför att undantaget inte bör begränsas till verksamhet som bedrivs av vissa juridiska personer. Flera kommuner, *Sveriges Kommuner och Regioner*, *Trollhättan Energi* och andra remissinstanser anser att förvärv av nät bör omfattas av undantaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Digital Nordix*, efterfrågar förtydliganden av förslaget i olika avseenden. *Svenskt Näringsliv* anför att krav på att verksamheten ska bedrivas affärsmässigt och på särredovisning ger bättre förutsättningar för konkurrens genom ökad konkurrensneutralitet och transparens. *Region Halland* och *Regionsamverkan Sydsverige* lyfter frågan om huruvida undantaget ska fortsätta att gälla efter det att regeringens bredbandsmål uppnåtts.

Skälen för regeringens förslag

Undantaget bör vara tillämpligt på bredbandsutbyggnad

Som konstateras ovan finns det inte någon reglerad befogenhet för kommunernas verksamhet på bredbandsområdet. Det är inte heller i lag definierat vad som utgör bredbandsverksamhet.

I 1 kap. 2 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, i fortsättningen benämnd utbyggnadslagen, definieras bredbandsnät som ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Med hänsyn till att undantaget ska syfta till att främja utbyggnad av snabbt bredband och med beaktande av regeringens bredbandsmål kan det ifrågasättas om ett sådant krav på hastigheten i de nät som omfattas skulle bli för låg.

Den 3 juni 2022 träder en ny lag om elektronisk kommunikation i kraft. I den nya lagen definieras nät med mycket hög kapacitet som ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptik åtminstone fram till slutanvändarnas lokaler eller en basstation eller som kan erbjuda liknande nätprestanda under normala högtrafikförhållanden. Denna definition ligger mera i linje med begreppet snabbt bredband och regeringens bredbandsmål.

Stora delar av den utbyggnad som återstår i Sverige kommer att innebära betydande utmaningar när det gäller att erbjuda snabbt bredband. En mer teknikneutral definition är därför att föredra. Detta talar för att använda begreppet bredbandsnät enligt utbyggnadslagens definition. Som *Post-och telestyrelsen* anför har bredbandsnät enligt denna definition en större utbyggnadspotential och det kan medföra minskade kostnader för den återstående utbyggnaden om andra anslutningstekniker än fiber används. Samtidigt kan anläggning av bredbandstekniker som inte lever upp till de kapacitetskrav som krävs för att uppfylla regeringens bredbandsmål möjliggöras. Som även *Fibra AB* framhåller är utbyggnadslagens definition av bredbandsnät mer flexibel. Flexibilitet behövs för att inte begränsa undantaget till vissa tekniker som skulle kunna försvåra utbyggnaden till de allra mest otillgängliga anslutningarna. Det framstår sammantaget som mest ändamålsenligt att undantaget från lokaliseringsprincipen avser bredbandsnät som motsvarar definitionen i utbyggnadslagen.

Undantaget bör vidare innebära en möjlighet att bygga ut bredbandsnät. Eftersom syftet med förslaget är att öka tillgången till digital infrastruktur för hushåll och företag och att regeringens bredbandsmål nås är det naturligt att undantaget tar sikte på en faktisk utökning av den digitala infrastrukturen. Undantaget bör därför inte, till skillnad från det som bl.a. *Jönköpings kommun, Karlstads kommun, Sveriges Kommuner och Regioner, Svenska stadsnätetsföreningen* och flera andra remissinstanser förordar, kunna användas för att t.ex. förvärva befintliga nät. Kravet på utbyggnad bör dock inte innebära ett krav på att det utbyggda bredbandsnätet måste vara fysiskt sammankopplat med det befintliga nätet. Det måste dock finnas en teknisk koppling mellan det egna eller delägda nätet inom kommunen och det utbyggda nätet, exempelvis genom radiolänk. Regleringen bör göras teknikneutral och flexibel för att möjliggöra utbyggnad med t.ex. radiolänkteknik.

Verksamhet bör få bedrivas i det utbyggda nätet

För att digitala tjänster ska kunna erbjudas i ett bredbandsnät räcker det inte att infrastruktur byggs ut. Utöver infrastrukturen krävs det flera steg för att det ska vara möjligt för någon att tillhandahålla tjänster till slutkunder via bredbandsnätet, se avsnitt 6.1. Vidare behöver anlagd infrastruktur underhållas. En möjlighet för kommuner att bygga ut bredbandsnät bör därför kompletteras med ett undantag som tillåter att verksamhet bedrivs i nätet, exempelvis för driften av det. Det behövs därför även ett undantag från lokaliseringsprincipen för att bedriva verksamhet i det utbyggda nätet, se vidare avsnittet Samma reglering för hela det kommunala bredbandsnätet.

Undantaget bör vara geografiskt begränsat

Syftet med undantaget är att underlätta utbyggnaden av snabbt bredband för att öka tillgången till digital infrastruktur och att bidra till att regeringens bredbandsmål ska nås. Den största utbyggnadspotentialen avseende de kommunala bredbandsnäten finns tveklöst i geografisk närhet till befintlig infrastruktur. Ett undantag helt utan geografisk begränsning skulle också ge större effekter för konkurrensen på marknaden. Undantaget från lokaliseringsprincipen bör därför vara geografiskt begränsat.

Med hänsyn till intresset att öka tillgången till digital infrastruktur bör den geografiska begränsningen, som bl.a. *Västra Götalandsregionen* påpekar, inte göras för snäv. Den bör vidare vara tillräckligt flexibel för att kunna tillämpas i hela landet trots skiftande förutsättningar, något som bl.a. *Krokoms kommun* lyfter fram.

Som redovisas i avsnitt 5.1.3 finns det en geografisk begränsning i undantagen från lokaliseringsprincipen i fjärrvärmelagen och ellagen. Begränsningen uttrycks i båda dessa lagar som att kommunen endast får agera i geografisk närhet till fjärrvärme- respektive elverksamhet i den egna kommunen. En motsvarande begränsning framstår även i detta fall som ändamålsenlig mot bakgrund av syftet med undantaget. Det bör vidare vara en fördel vid tillämpningen av undantaget om samma geografiska begränsning används som i befintliga regler. Detta gäller särskilt eftersom den kommunala bredbandsverksamheten ofta bedrivs i någon form av organisatoriskt samband med fjärrvärme- och elnätverksamhet. Som *Post- och telestyrelsen* påpekar är dock inte alltid samma geografiska område lämpligt för olika infrastrukturtyper, även om verksamheten bedrivs av samma aktör.

Undantaget från lokaliseringsprincipen bör mot denna bakgrund begränsas på så sätt att en kommun endast ska få agera i geografisk närhet till ett eget eller ett delägt bredbandsnät i den egna kommunen. På grund av de skiftande lokala förutsättningarna är det inte lämpligt att, som bl.a. *Region Halland* och *Svenskt Näringsliv* efterfrågar, närmare precisera vad som avses med geografisk närhet. Det får i stället bedömas i det enskilda fallet.

Utbyggnad med stöd av undantaget bör syfta till en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur

Undantagen från lokaliseringsprincipen i fjärrvärme- och ellagen innebär vidare att en utbyggnad utanför kommunens gränser förutsätter syftet att uppnå en ändamålsenlig verksamhet. Det nu aktuella undantaget ska i linje med dessa bestämmelser innehålla den begränsningen att bredbandsnätet enbart ska få byggas ut i geografisk närhet till ett eget eller ett delägt bredbandsnät i den egna kommunen. Detta aktualiserar frågan om huruvida en liknande begränsning i fråga om syftet bör införas även när det gäller bredbandsnät. Detta skulle innebära att det ställs krav på syftet med en utbyggnad utanför den egna kommunen. Eftersom syftet med undantaget är att öka tillgången till digital infrastruktur, är det lämpligt att införa en sådan begränsning. Som *Post- och telestyrelsen* är inne på kan detta t.ex. förhindra utbyggnad som kan sägas ske enbart för att vinna marknadsandelar på en redan konkurrensutsatt marknad eller för att öka verksamhetens lönsamhet.

Det är inte lämpligt att inom ramen för detta lagstiftningsärende införa en definition av vad som avses med bredbandsverksamhet. Utbyggnad av bredbandsnät bör därför inte syfta till att uppnå en ändamålsenlig verksamhet, utan bör i stället få ske i syfte att i samhället åstadkomma en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Utbyggnad ska alltså endast få ske för att uppnå en bredbandsinfrastruktur som utifrån de samhälleliga behoven av en tillgänglig och driftssäker bredbandsinfrastruktur kan anses vara rationell. Det kan t.ex. antas vara ändamålsenligt och rationellt att inom ramen för en utbyggnad utanför en kommun stärka den totala bredbandsinfrastrukturens driftsäkerhet t.ex. genom att skapa s.k. redundanta kopplingar, något som *Sveriges Kommuner och Regioner* lyfter fram. Kravet utgör på detta sätt ett skydd mot utbyggnad som ur ett allmänt perspektiv framstår som mindre önskvärd, som det tidigare nämnda exemplet om utbyggnad i syfte att vinna marknadsandelar på en konkurrensutsatt marknad, ett skydd som bl.a. *Sundbybergs stadsnät* efterfrågar.

Samma reglering för hela det kommunala bredbandsnätet

Som anges i avsnitt 6.1 finns det vissa rättsliga oklarheter kring den kommunala bredbandsverksamheten som bedöms inte kunna undanröjas inom ramen för detta lagstiftningsärende, bl.a. i fråga om tillämpningen av självkostnadsprincipen på sådan verksamhet. Det skulle dock kunna övervägas att i lag endast klargöra om självkostnadsprincipen ska tillämpas när det gäller utbyggnad och drift av bredbandsnät utanför den egna kommunen. En sådan reglering skulle emellertid riskera att ge upphov till en situation där ett kommunalt stadsnätsbolag skulle behöva tillämpa olika regler för sin prissättning för de delar av nätet som ligger inom respektive utanför den egna kommunen, vilket bl.a. *Västra Götalandsregionen* och *Utsikt Bredband AB* påpekar. Utöver de problem som detta i sig skulle medföra för verksamheten kan det antas att en sådan ordning skulle verka hämmande på utbyggnaden av bredbandsnät.

Mot denna bakgrund bör det klargöras att samma regler för såväl befogenhet som prissättning och andra kommunalrättsliga aspekter ska, som bl.a. *Konkurrensverket* och *Karlstads kommun* påpekar, gälla för hela den kommunala bredbandsverksamheten. Det kan invändas att detta framgår klart redan av det faktum att undantaget endast omfattar lokaliseringsprincipen och att det därför inte kan anses utgöra ett undantag från någon annan kommunalrättslig reglering. Med hänsyn till de oklarheter som gäller på området bör det dock tydligt anges att utbyggnad av bredbandsnät utanför den egna kommunen och den verksamhet som bedrivs i det utbyggda nätet omfattas av samma regler som gäller inom kommunen. På så sätt står det också klart att undantaget endast tar sikte på lokaliseringsprincipen och inte på några andra kommunalrättsliga regler eller principer, se vidare i författningskommentaren. De frågor som betraktas som osäkra får även fortsättningsvis klargöras inom ramen för rättstillämpningen. Med anledning av det som *Krokoms kommun* och *GlobalConnect* anför kan det framhållas att det sagda även gäller eventuella bedömningar av om utbyggnad och verksamhet med stöd av undantagen för lokaliseringsprincipen är förenliga med de bestämmelser som nu föreslås.

Undantaget bör förenas med krav på särskild associationsform

Det är relativt vanligt förekommande att undantag från lokaliseringsprincipen kombineras med krav på att den verksamhet som får bedrivas utanför kommunens eget område ska utföras av kommunala aktiebolag, föreningar och stiftelser (sådana juridiska personer som anges i 10 kap. 2 eller 6 § kommunallagen). Ett sådant krav förenas oftast med krav på att verksamheten ska bedrivas affärsmässigt och särredovisas (se t.ex. 7 kap. 2 § ellagen).

Svenskt Näringsliv anför att krav på att verksamheten ska bedrivas affärsmässigt och på särredovisning ger bättre förutsättningar för konkurrens genom ökad konkurrensneutralitet och transparens. Som konstateras i promemorian är det dock inte lämpligt att föreslå någon reglering om affärsmässighet avseende undantaget från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av bredbandsnät. Det kan därför ifrågasättas om det finns skäl att föreslå ett krav på att bredbandsnät enbart får byggas ut av kommunala aktiebolag, föreningar och stiftelser. Något sådant krav finns inte på verksamheten i den egna kommunen och utgångspunkten bör vara att bredbandsnät som byggs utanför kommunen kan byggas och drivas på samma sätt som inom den.

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Jönköpings kommun*, *Region Västernorrland*, *Svenska stadsnätetsföreningen* och *STOKAB AB*, anser att även stadsnät som bedrivs i förvaltningsform bör omfattas av undantaget. I promemorian lämnas dock inte något sådant förslag. *Post- och telestyrelsen* framför att kravet på särskild verksamhetsform riskerar att leda till att stadsnät avhåller sig från utbyggnadsåtgärder som annars hade varit möjliga.

Det bör dock framhållas att aktiebolag är den dominerande formen för att organisera de kommunala bredbandsnäten. Det kan också noteras att *Sveriges Kommuner och Regioner* förespråkar ett krav på särskild verksamhetsform. Även *Konkurrensverket* ser positivt på begränsningen av undantaget till verksamhet som bedrivs av en viss juridisk person. På så sätt särskils den från övrig kommunal förvaltningsverksamhet, vilket kan bidra till ökad transparens och minska risken för korssubventioneringar som kan verka snedvridande eller hämmande för konkurrensen. Som *Konkurrensverket* uppmärksammar förutsätter ett överlämnande av en kommunal angelägenhet till ett kommunalt bolag, stiftelse eller förening bl.a. att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten regleras i bolagsordning, föreningsstadgar, stiftelseförordnande eller urkund.

De osäkerheter som råder om självkostnadsprincipens tillämpning på området talar för ett krav på att utbyggnad utanför kommunen enbart ska få ske i en särskild juridisk person. Eftersom de kommunala bredbandsnäten till stor del är organiserade i kommunala aktiebolag, bör ett sådant krav inte verka hindrande på utbyggnaden eller i övrigt innebära några väsentliga problem. Undantaget bör därför innehålla krav på att endast kommunala aktiebolag, föreningar och stiftelser får bygga ut bredbandsnät och driva verksamhet i det utbyggda nätet utanför den egna kommunens område.

Regeringen avser att följa upp hur tillämpningen av den nya lagen påverkar bredbandsutbyggnaden och vid behov utreda vilka ändringar som behövs i syfte att främja utbyggnaden ytterligare.

Krav på godkännande utöver ordinarie tillståndsprocess bör inte införas

Några remissinstanser, bl.a. *SydMittNet*, anför att bredbandsutbyggnaden med stöd av ett undantag från lokaliseringsprincipen bör villkoras av att den kommun som utbyggnaden ska ske i godkänner den. *Bodens kommun* anger att områden som blir aktuella för utbyggnad över kommungränsen ska regleras i ett samverkansavtal mellan de kommuner och övriga aktörer som berörs.

Ett kommunalt stadsnät ska i likhet med andra aktörer se till att nödvändiga tillstånd beviljas innan bredbandsnät kan byggas ut. Tillståndsprovningen sker enligt vissa bedömningsgrunder som inte bör påverkas av den möjlighet till utbyggnad på en annans kommuns område som ett undantag från lokaliseringsprincipen innebär. Kommuner som vill samverka om vissa uppgifter har även i dag sådana möjligheter. Syftet med förslaget är att införa nya möjligheter till utbyggnad utöver sådan som kan komma till stånd genom samverkan mellan kommunerna. Det finns därför inte skäl att villkora utbyggnaden på det sätt som remissinstanserna föreslår.

Undantaget bör placeras i en egen lag

Som konstateras i promemorian finns det inte någon befintlig lag där de bestämmelser som föreslås kan införas på ett lämpligt sätt. En ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät bör därför införas. Förslaget innebär undantag från lokaliseringsprincipen men utgör i övrigt inte någon särskild reglering av kommunernas befogenheter. Det är därför inte lämpligt att placera undantaget i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, vilket *Region Halland* och *Regionsamverkan Sydsverige* förordar.

7 Ändring i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

Regeringens förslag: Ett meddelande till en offentlig aktör om att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service ska besvaras så snart som möjligt.

Förslaget i promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Region Östergötland* efterfrågar vägledning när det gäller innebörden av ”så snart som möjligt”.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 13 § lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service ska en offentlig aktör tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse för sådan digital service som omfattas av 10 § i den lagen. Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller att framställa en begäran om tillgängliggörande av digital service. En begäran om tillgängliggörande

de av digital service ska enligt 15 § tillgodoses utan onödigt dröjsmål, om den är berättigad och rimlig och har inkommit genom den funktion som avses i 13 § andra stycket. För meddelanden om att den digitala servicen inte uppfyller tillgänglighetskraven saknas det krav på hantering inom viss tid.

Enligt artikel 7.1 sista meningen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer ska medlemsstaterna säkerställa att offentliga myndigheter på ett tillfredsställande sätt besvarar detta meddelande eller denna begäran inom en rimlig tidsperiod.

De myndigheter som omfattas av förvaltningslagen (2017:900) ska enligt 6 § andra stycket i den lagen ge enskilda sådan hjälp att de kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Kraven i direktivet och lagen om tillgänglighet till digital offentlig service riktar sig även till aktörer som inte faller under förvaltningslagens tillämpningsområde. Sådana aktörer bör därför så snart som möjligt besvara ett meddelande om att den digitala servicen inte uppfyller tillgänglighetskraven.

Eftersom de meddelanden som de offentliga aktörerna har en skyldighet att besvara kan tänkas se väldigt olika ut till både omfattning och innehåll, är det inte möjligt att mer precist definiera hur lång tidsperiod ”så snart som möjligt” bör avse. En bedömning får i stället göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2023.

Förslaget i promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad överensstämmer inte med regeringens. I promemorian föreslås att den nya lagen ska träda i kraft den 1 juli 2023.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga invändningar mot förslaget. *Sveriges Kommuner och Regioner* och flera kommuner framhåller dock att det är önskvärt att ikraftträdandet tidigareläggs. Sveriges kommuner och regioner anser att lagen bör träda i kraft under våren 2023, eftersom utbyggnaden av fibernät påbörjas under denna årstid.

Förslaget i promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post överensstämmer inte med regeringens. I promemorian föreslås att lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2022.

Remissinstanserna: Inga synpunkter framförs på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen bedömer att en proposition bör kunna överlämnas till riksdagen i juni 2022. Ikraftträdandet av den nya lagen om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät kan därför tidigareläggas i linje med vad *Sveriges Kommuner och Regioner* anför. Den nya lagen bör träda i kraft den 1 mars 2023. Det är lämpligt att ändringen av lagen om tillgänglighet till digital offentlig service träder i kraft vid samma tidpunkt.

Eftersom förslaget till undantag från lokaliseringsprincipen endast innebär en ny möjlighet till utbyggnad för kommunala aktörer, finns det inte något behov av några övergångsbestämmelser. Inte heller i fråga om ändringen av lagen om tillgänglighet till digital offentlig service finns det något sådant behov.

9 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget till lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät bedöms leda till en ökad tillgång till digital infrastruktur och därigenom bidra till att uppnå regeringens bredbandsmål. Förslagen kan vidare få en begränsad påverkan på konkurrensen. I övrigt bedöms förslagen inte leda till några betydande konsekvenser.

Kravet på att en offentlig aktör utan onödigt dröjsmål ska besvara ett meddelande om att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven leder till något ökad administration för offentliga aktörer, men även till bättre service för enskilda.

Bedömningen i promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser, bl.a. *Bodens kommun* och *Överkalix kommun*, instämmer i eller har inga invändningar mot konsekvensbedömningen. *Region Halland* och *Regionsamverkan Sydsverige* anser däremot att förslaget konsekvenser bör analyseras vidare och remitteras på nytt. *Regelrådet* anger att det saknas en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten.

En majoritet av kommunerna och regionerna bland remissinstanserna ser positivt på förslaget. Eventuella utmaningar för kommunernas planering till följd av förslaget bör kunna hanteras inom ramen för kommunernas verksamhet. *Region Halland* och *Regionsamverkan Sydsverige* anför att det finns en risk att förslaget medför svårigheter för kommuner och regioner i deras långsiktiga planeringsförutsättningar då förslagets konsekvenser inte har utretts i tillräcklig omfattning.

Tech Sverige, *GlobalConnect* och *Digital Nordix* påpekar att den föreslagna avgränsningen av bredbandsinfrastruktur och oklarheten om den kommunala befogenheten för tillhandahållande av tjänster i värdekedjan har negativa konsekvenser på marknadens konkurrenskraft. Även *Post-och telestyrelsen* framhåller att den teknikneutrala definition av bredbandsnät som föreslås på sikt kan leda till oförutsägbara konsekvenser för

konkurrensen. GlobalConnect framhåller att det inte är möjligt att bedöma konsekvenserna av förslaget då den verksamhet som kommunerna får bedriva inte definieras, något som även *Region Halland* och *Regionsamverkan Sydsverige* påpekar. *Svenskt Näringsliv* anför att det finns en risk för att problemet med kommunala aktörer som bedriver konkurrerande verksamhet högre upp i värdekedjan ökar i takt med att verksamheten tillåts expandera geografiskt. *Svenskt Näringsliv* anger även att Konkurrensverket bör ges i uppdrag att följa utvecklingen på detta område och återkomma till regeringen om det uppstår konkurrensproblem.

Bedömningen i promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Inga synpunkter framförs på förslaget.

Skälen för regeringens bedömning

Syftet med en ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät

Syftet med förslaget är att öka tillgången till digital infrastruktur och bidra till att regeringens bredbandsmål nås. Detta ska ske genom att kommunala aktörer, i praktiken kommunala stadsnätbolag, ges möjlighet att bygga ut sina bredbandsnät i geografisk närhet till den egna kommunen. För att beakta vikten av en sund konkurrens på områdets marknader har förslaget begränsats, dels genom att utbyggnad enbart får ske i geografisk närhet till den egna kommunen, dels genom att utbyggnaden enbart får ske i syfte att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur.

Konsekvenser för utbyggnaden av bredbandsnät

Som Post- och telestyrelsen bedömer i rapporten *Analys av undantag från lokaliseringsprincipen (PTS-ER-2020:17)* har ett undantag från lokaliseringsprincipen en potential för utökad utbyggnad av bredbandsnät. De uppskattningar som myndigheten har gjort bygger på modeller som utgått från ett högsta avstånd inom vilket utbyggnad får ske. Förslaget i denna lagrådsremiss utgår emellertid inte från någon definierad gräns utan anger att utbyggnad endast får ske i geografisk närhet till det egna nätet i den egna kommunen. Mot denna bakgrund går det inte att närmare uppskatta vilken utbyggnadspotential förslaget har, mätt i antalet fastigheter. Det står emellertid klart att det finns en sådan potential. Ett undantag kan också i vissa fall möjliggöra en utökad utbyggnad såväl inom som utanför den egna kommunen. Denna utökade utbyggnadspotential får antas leda till att även den faktiska utbyggnaden ökar med en utökad tillgång till digital infrastruktur som följd. Detta kommer i sin tur att kunna bidra till att regeringens bredbandsmål kan nås. Det är vidare rimligt att anta att den nätägare som befinner sig närmast slutkunden har goda möjligheter att på ett ekonomiskt effektivt sätt ansluta hushållet eller arbetsstället.

Konsekvenser för företag

Förslaget innebär en viss ökning av kommunala stadsnätbolags möjlighet att bygga ut bredbandsnät utanför den egna kommunens område. Detta kan komma att ha en påverkan på konkurrensen på de marknader där sådan utbyggnad sker och på så sätt påverka de privata företag som bedriver

liknande verksamhet som de kommunala stadsnätbolagen. Enligt PTS uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2021 (PTS-ER-2021:26) har dock fiberutbyggnaden i dag kommit så långt i många delar av landet att marknadsaktörerna har svårt att hitta nya områden som är kommersiellt lönsamma att ansluta. Investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur har också minskat de senaste åren och PTS uppskattar i sin rapport att denna trend kan fortsätta under kommande år.

Förslaget har utformats för att minimera en eventuell negativ påverkan på konkurrensen på bredbandsmarkanden. Undantaget tar också endast sikte på kommunernas rätt att bygga bredbandsnät utanför den egna kommunen. Det innebär inte någon förändring i fråga om hur kommunerna i övrigt får agera på bredbandsmarknaden. Eftersom utbyggnaden av bredbandsnät kan antas öka till följd av förslagen, kommer anslutning till sådana nät att kunna erbjudas till en del av de företag som ännu inte har tillgång till sådan anslutning. En utökad utbyggnad av bredbandsnät leder vidare till bättre förutsättningar för företagande i hela landet.

Av förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket följer bl.a. att myndigheten ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Det finns mot denna bakgrund i dagsläget inte behov av ett sådant särskilt uppdrag till Konkurrensverket som *Svenskt Näringsliv* efterfrågar.

Konsekvenser för staten

Förslaget innebär att ett antal kommunala stadsnätbolag kan antas komma att agera utanför sin egen kommun. Detta innebär, utöver att vissa sådana bolag kommer att utöka sitt geografiska verksamhetsområde, att det kommer att vara möjligt för ett sådant bolag att ansöka om statligt stöd för utbyggnadsprojekt som går utanför den egna kommunen. Flera remissinstanser, bl.a. *Köpings kommun* och *Överkalix kommun*, *Region Västernorrland* och *Utsikt Bredband AB*, framhåller att det behövs statligt stöd för utbyggnad i glesbygdsområden. Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat att ytterligare 500 miljoner kronor ska satsas på utbyggnaden av bredband i hela landet. Totalt tillförs därmed 1,3 miljarder kronor till det nationella stödsystemet för bredbandsutbyggnad för 2022. PTS är ansvarig myndighet för det bredbandsstödet i enlighet med förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Den eventuella ökningen av antalet ansökningar om statligt stöd som förslaget kan medföra bör dock inte innebära några betydande konsekvenser för PTS, vare sig i form av ändrade förutsättningar för myndighetens arbete eller ökade kostnader. Några sådana konsekvenser kan inte heller antas uppstå för någon annan statlig myndighet.

Konsekvenser för kommunerna

Förslagen innebär en möjlighet för kommuner att engagera sig i bredbandsutbyggnad utanför den egna kommunen, men i geografisk närhet till den. Eftersom detta är frivilligt innebär förslaget i sig inte några kostnader för kommunerna. Denna möjlighet kan inte heller anses utgöra ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Inte heller för den kommun där bredbandsnät byggs ut kan förslaget anses ge upphov till några kostnader eller

något ingrepp i självstyrelsen. För en sådan kommun bör det vidare anses vara positivt att tillgången till bredband ökar.

Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet

En utökad tillgång till digital infrastruktur är viktig för att möjliggöra såväl sysselsättning som offentlig service i hela landet. Även om skillnaderna i tillgång till bredband minskar mellan tätorter/småorter och landsbygd är i dagsläget utbyggnaden av snabbt bredband mindre utbredd på landsbygden. En utökad utbyggnad av den digitala infrastrukturen bedöms därför ha en positiv inverkan på sysselsättningen och den offentliga servicen, inte minst på landsbygden.

Övriga konsekvenser

Förslagen medför inte några konsekvenser av betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Förslaget är ett nationellt initiativ som är förenligt med EU-rätten.

Ändring i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

Kravet på att ett meddelande från en enskild person om att aktörens digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven ska besvaras så snart som möjligt bedöms leda till ökad service för enskilda personer och bättre tillgång till den digitala service som tillhandahålls av offentliga aktörer. Förslaget påverkar de offentliga aktörer som inte omfattas av förvaltningslagen. Det bedöms leda till en något ökad administration för dessa aktörer. Aktörerna är dock redan i dag skyldiga att tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse med en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela aktören om att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven. De har även en skyldighet att möjliggöra för enskilda att framställa en begäran om tillgängliggörande av digital service. Ökningen av administrationen bedöms därför bli försumbar.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag (2023:000) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät

1 § Trots kravet i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) på anknytning till en kommuns område eller dess medlemmar, får en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2 eller 6 § i samma lag bygga ut ett eget eller delägt bredbandsnät inom kommunen till ett område utanför kommunen, om det görs

1. i geografisk närhet till det egna eller delägda bredbandsnätet inom kommunen, och

2. i syfte att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur.

Den juridiska personen får, trots det nämnda kravet i 2 kap. 1 § kommunallagen, bedriva verksamhet i den utbyggda delen av bredbandsnätet.

Med bredbandsnät avses i denna lag ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från lokaliseringsprincipen i kommunallagen för utbyggnad av bredbandsnät. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

I *första stycket* anges att de juridiska personer som avses i 10 kap. 2 och 6 §§ kommunallagen (2017:725), dvs. hel- eller delägda kommunala bolag samt kommunala stiftelser och föreningar, undantas från den kommunalrättsliga lokaliseringsprincipen genom att de får bygga ut bredbandsnät utanför kommunen. Utpekandet av dessa juridiska personer inverkar inte på de krav som enligt 10 kap. 3–5 §§ måste vara uppfyllda för att kunna överlämna skötseln av nu aktuella kommunala angelägenheter till sådana juridiska personer.

Undantaget från lokaliseringsprincipen förutsätter utbyggnad av ett eget eller delägt befintligt bredbandsnät inom kommunen. Med att bygga ut avses att det egna eller delägda nätet utökas genom faktisk utbyggnad. Det kan alltså inte ske genom förvärv. Det utbyggda nätet behöver inte vara fysiskt sammankopplat med det egna eller delägda befintliga nätet. För att det ska vara fråga om utbyggnad måste det däremot finnas en teknisk koppling mellan näten, t.ex. genom radiolänk.

Det undantag från lokaliseringsprincipen som görs innebär ingen förändring av regleringen i övrigt av kommunala befogenheter eller av andra regleringar på området. För utbyggnadsverksamhet med stöd av lagen gäller därför samma befogenheter och regler i övrigt som för utbyggnad av bredbandsnät i den egna kommunen.

Kravet enligt *punkten 1* på geografisk närhet till det egna eller delägda bredbandsnätet inom kommunen som ska byggas ut innebär inte att området utanför kommunen måste gränsa till bredbandsnätet. Det är dock inte tillåtet att t.ex. göra utbyggnaden i en annan del av landet. Det måste, utöver den nyss nämnda tekniska kopplingen till nätet i den egna kommunen, finnas en geografisk närhet till det egna bredbandsnätet. Vad som utgör närhet kan skifta utifrån förutsättningarna i de olika delarna av landet.

Genom *punkten 2* begränsas undantaget till sådan utbyggnad som sker i syfte att i samhället uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Det innebär bl.a. att utbyggnaden ska vara rationell med hänsyn till de samhälleliga behoven av en tillgänglig och driftsäker bredbandsinfrastruktur. Utbyggnad kan alltså inte ske exempelvis enbart i syfte att vinna marknadsandelar på en konkurrensutsatt marknad.

I *andra stycket* regleras att sådana aktörer som får bygga ut bredbandsnät enligt första stycket utan hinder av lokaliseringsprincipen får bedriva verksamhet i det utbyggda nätet. Detta innebär, utöver undantaget från lokaliseringsprincipen, ingen förändring av kommunala befogenheter eller andra regleringar på området. Verksamheten som bedrivs i det utbyggda nätet utanför kommunen omfattas alltså av samma befogenheter och regler i övrigt om hur verksamheten ska bedrivas som verksamheten i bredbandsnätet i den egna kommunen.

Enligt *tredje stycket* avser undantaget utbyggnad av ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Det är samma definition av bredbandsnät som i 1 kap. 2 § i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (se prop. 2015/16:73 s. 29 f. och 109 f.).

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service

Tillgänglighetsredogörelse

13 § En offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §. *Den berörda aktören ska besvara ett sådant meddelande så snart som möjligt.*

Om en offentlig aktör bedömer att det är oskäligt betungande att fullgöra kraven enligt 10 §, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsredogörelsen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillgänglighetsredogörelse. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *andra stycket* införs en ny mening, som innebär att ett meddelande från en enskild om att den digitala servicen inte uppfyller tillgänglighetskraven ska besvaras så snart som möjligt. Meningen genomför artikel 7.1 sista meningen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Uttrycket så snart som möjligt är avsett att ha samma innebörd som uttrycket utan onödigt dröjsmål har enligt 6 § förvaltningslagen (2017:900).

Sammanfattning av promemorian Ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsutbyggnad

Bilaga 1

I promemorian föreslås en ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät. Förslaget innebär att kommunala stadsnät kan bygga ut bredbandsnät utanför det egna området under förutsättning att det sker inom geografisk närhet till bredbandsnätet i den egna kommunen och för att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Undantaget avser utbyggnad av sådana bredbandsnät som definieras i 1 kap. 2 § i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, dvs. ett elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s. Förutom att bygga ut bredbandsnät får kommunala stadsnät bedriva verksamhet i det utbyggda nätet. Denna verksamhet får bedrivas på samma sätt som i bredbandsnätet i den egna kommunen.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag (2023:00) om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, får en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2 och 6 §§ kommunallagen bygga ut bredbandsnät utanför kommunen, om det görs

1. i geografisk närhet till ett eget bredbandsnät inom kommunen, och
2. i syfte att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur.

Utbyggnad av nät enligt första stycket ska bedrivas på samma sätt som utbyggnad inom den egna kommunen.

2 § En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2 och 6 §§ kommunallagen får bedriva verksamhet i bredbandsnät som byggs ut enligt 1 § på samma sätt som i nät i den egna kommunen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2023.

Följande remissinstanser har yttrat sig: Bahnhof AB, Bodens kommun, Borlänge kommun, Digital Nordix AB, Eslövs kommun, Fagersta kommun, GlobalConnect, Halmstads kommun, Hela Sverige ska leva, Jönköpings kommun, Karlstads kommun, Konkurrensverket, Krokoms kommun, Köpings kommun, Landsorganisationen, Lerums kommun, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Malmö kommun, Munkfors kommun, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Region Halland, Region Västernorrland, Skellefteå kommun, SmåKom, Svalövs kommun, Svenska stadsnätetsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och regioner, Södertälje kommun, TechSverige, Tillväxtverket, Umeå kommun, Utsikt Bredband AB, Västerås kommun, Västra Götalandsregionen, Örebro kommun, Örnsköldsviks kommun, Överkalix kommun.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig eller inte hört av sig: Borås kommun, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Fiber och Elkraft i Norr AB, Föreningen Byggföretagen i Sverige, Företagarna, Gnosjö kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Lerums kommun, Mönsterås kommun, NCC Sverige AB, Norrtälje kommun, Partille kommun, Peab AB, Sveriges akademikers centralorganisation, Söderköpings kommun, Telia Sverige AB, Tjänstemännens centralorganisation, Töreboda kommun.

Yttranden har också inkommit från Digimitt ekonomisk förening, Fibra AB, Göteborg Energi, Hjo Energi, IT Norrbotten AB, Jönköping Energi AB, Kraftringen, Lantbrukarnas Riksförbund, Lunet AB, Netnod, Netwest Sweden AB, Regionsamverkan Sydsverige, Savman AB, Skellefteå Kraft, Stokab AB Sundbybergs stadsnät, SydMittNet, Sävsjö kommun, Trollhättan Energi, Umeå Energi AB, Varberg Energi, Värnamo kommun, Västlänk och VÖKBY Bredband AB.

Sammanfattning av promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post

I promemorian föreslås att valfrihetssystem enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ersättas av auktorisationssystem för sådana tjänster och att regleringen ska utvidgas till att omfatta digital post. I en ny lag föreslås bl.a. att en myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

I promemorian föreslås vidare en ändring i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Enligt förslaget ska ett meddelande till en offentlig aktör om att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven i besvaras så snart som möjligt.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service

Härigenom föreskrivs¹ att 13 § lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

En offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.

Den berörda aktören ska besvara ett sådant meddelande så snart som möjligt.

Om en offentlig aktör bedömer att det är oskäligt betungande att fullgöra kraven enligt 10 §, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsredogörelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, i den ursprungliga lydelsen.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig: Göta hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Affärsverket svenska kraftnät, Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Integritetsskyddsmyndigheten, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Finansiell ID-teknik, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Inera AB, IT & Telekomföretagen (numera Techsverige), Justitiekanslern, Jönköpings kommun, Kivra Sverige AB, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Linköpings universitet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nacka kommun, Patent- och registreringsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Region Stockholm, Region Östergötland, Skatteverket, Statens energimyndighet, Statens skolverk, Statens tjänstepensionsverk, Statskontoret, Svenska Bankföreningen, Sveriges Kommuner och Regioner, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets plikt- och provningsverk Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket, Upphandlingsmyndigheten och Örebro kommun.

AB Svenska Pass, Almega, Bring Citymail Sweden AB, Digimail, Företagarna, Förvaltningsrätten i Härnösand, Gotlands kommun, Huddinge kommun, PostNord Sverige AB, Privattandläkarna, Region Västra Götaland, Riksrevisionen, Riksdagens ombudsmän, Statens jordbruksverk, Statens servicecenter, Svenskt Näringsliv, Telia Sverige AB, Uddevalla kommun, Uppsala kommun, Verisec, Vårdföretagarna och Västerås kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter, men avstått från att yttra sig eller inte hörts av.

Yttranden har även inkommit från Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svenska informations- och telekommunikationsstandardiseringen, Svenska institutet för standarder och en privatperson.